

Slovenski Dom.

Napredno kmetško glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

Storimo svoje dolžnosti!

V današnjih časih je dolžnost vsakega poštenega človeka, da se bori proti klerikalnem. Klerikalna breznačajnost in pohujšanje zastruplja pri nas javnost in zasebnost že tako, da se je bati, da poštenu, samostojno misleči ljudje ne bodo več našli pravice in da se bodo v vsakem oziru morali podvreči nasilnosti.

Imamo trdne, odločne pristaše na deželi, ki kljub najhujšemu preganjanju ne klonejo tilnika pred tirani, in se bojujejo za pošteno stvar. Vemo, da je njih boj hud in le počasi napreduje, vemo, da imajo močne nasprotnike, toda vse to jim ne sme vzeti poguma. Poštena stvar mora zmagati, to naj vedno uvažujejo in zato naj zastavijo svoje sile, da zatro pogubni klerikalizem.

V prvi vrsti je »Slovenski Dom« poklican, da gre na čelu vseh poštenih kmetovalcev v boj. »Slovenski Dom«, ta pravi kmečki prijatelj, ima že velikanske zasluge, da so se marsikje omajala tla klerikalnem. List je glasnik klerikalnih nasprotnikov, list razkriva grehe in nečedne stvari klerikalnih mogotcev, list pa tudi oznanjuje želje in pritožbe naših prijateljev. Dandanes že vsakdo čita časopise, zato se potom teh najbolj razširjajo napredne misli. Najboljše sredstvo je torej, da razširimo »Slovenski Dom« po celi Sloveniji, v najzadnje vas in k zadnjemu kmetovalcu.

V tem oziru je delovanje naših somišljenikov še veliko premalo razvito. Le tretjino te podjetnosti in vsiljivosti bi želeli našim somišljenikom, ki jo kažejo klerikalci, kadar razširjajo svoj strupeni »Domoljub«. Vzemimo si jih za vzgled in storimo tako s »Slovenskim Domom«. Marsikomu se list dopade, ga rad bere, če mu ga kdo posodi, in tudi naročil bi se nanj, ko bi ne bil prekomod.

Take ljudi pridobimo s tem, da sami napišemo naročilni list zanje, da sami oddamo na pošti letno naročnino **3 krone**, ki jih gotovo vsak lahko utрпи. Tako delo bi morali izvrševati kar po vaseh in porabiti zlasti prilike, ko se pojavi večje šte-

vilo nezadovoljnejšev s klerikalno politiko, z delovanjem občinskega odbora ali z nasilnostjo župnika ali kaplana.

Vemo dobro, da duhovniki preganjajo naše naročnike, da vplivajo celo na ženske, naj možem ne puste naročevati se na »Slovenski Dom«.

Tukaj pa pokaži, slovenski kmet, da si samostojen, da se v izvenverskih rečeh ne pustiš komandirati od ljudi, ki ti zunaj cerkve le škodujejo. Postavi se po robu župniku ali kaplanu, povej mu, naj se brega za cerkev in vprašaj ga tudi, zakaj nasprotuje »Slovenskemu Domu«. Če ti pokaže, da piše proti veri, mu ga kar pokaži in zahtevaj, kje je kaj zoper vero. In ko bo osramočen utihnil, mu povej, da nasprotuje temu listu le zato, ker »Slovenski Dom« razkriva lumparije klerikalne stranke in njih pristašev in izpodkopava tla tej stranki, ki je po hrbtu zaničevanega kmeta prišla danes na krmilo, a mora nazaj po hrbtu tega kmeta tudi strmoglaviti v blato, v katerem se že danes valja do vratu. Bodite že enkrat, slovenski kmetje, tako odločni in odkrito povejte vsakemu svoje mnenje!

Druga glavna stvar je, da dopisujete »Slovenskemu Domu«. Po sebi je umevno, da naročniki najraje čitajo to, kar je iz njih kraja, kar se tiče vprašanj, ki nje najbolj zanimajo. Dopisnik našega lista je lahko vsak, ki zna le malo pisati. Uredništvo že samo popravi, kar je napačnega. Torej se ni treba nič ženirati, kar napišite, kakor veste in znate in kakor vam je pri srcu. Napišite, kakšno gospodarstvo je v vaši občini, kaj se je bolj zanimivega pripetilo, kako kaže letina. Osebnih napadov se izogibajte in le, če drugače ni, če zakrivi dotična oseba res take stvari, da jih ni mogoče zamolčati, potem tudi to napišite. Kar se tiče političnega življenja in delovanja naših nasprotnikov, njih nasilstva in preganjanja, pa bodite kar brezobzirni, kajti predolgo je poštena javnost kazala svojo mehkost in prizanesljivost. V tem oziru pa nobenega pardona, bodimo ravno taki, kakor so klerikalci, ki niti najnedolžnejšim ne prizanašajo, ampak prav po hu-

dičevo škodujejo vsakemu, če brezpogojno ne trobi v njih rog.

Vabimo torej naše naročnike, da dopisujejo našemu listu. S tem bodo tudi najprej pridobili druge naročnike, ker bodo ljudje vedno z zanimanjem čakali, kaj pri-
nese »Slovenski Dom« iz njih domačega kraja. Vemo, da je zdaj težko, ker je na polju dosti dela, toda malo časa naj si vendar vsakdo ukrade v ta dobri namen.

Zlasti naša **Notranjska**, časih najbolj napredni del Kranjske, je naravnost brezbrizna. Od tukaj dobimo najmanj dopisov in misliti si moramo, da so ljudje prav zadovoljni s klerikalno strahovladno, ali pa da so vrgli puško v koruzo in jim je vseeno, kaj se še zgodi. To pa ni res, dolžnost vsakega posameznika je, da po svoji moči donese svoj prispevek za uničenje stranke in da zlasti podpira edino pravo kmečko glasilo, naš »Slovenski Dom«.

Ponavljamo še enkrat: Razširjajte »Slovenski Dom«, pridobivajte mu nove naročnike in pridno mu dopisujte! S tem največ koristite svojemu napredku in svoji samostojnosti!

Majhna kriza.

V narodno - napredni stranki je nastalo zadnje dni majhno nesporazumljenje, katero je pojasniti tudi »Slovenski Dom« dolžan svojim čitateljem. Deželni glavar dr. Šusteršič je praznoval 50letnico svoje starosti in ob tej priliki mu je tudi deželni odbor čestital, in sicer v imenu vseh deželnih odbornikov grof Barbo. Ob enem je pa deželni odbor tudi soglasno obsodil napade **osebnega značaja**, ki so se v zadnjem času (Kamila Theimer v »Slovenskem Narodu«) pojavili v časopisih.

Dnevnik »Dan« je nato pričel napadati dr. Trillerja, kot naprednega odbornika, zakaj je soglašal z dotično izjavo. Ti napadi so bili izprva stvarni, češ, da naprednjak ne more in ne sme voditelju one stranke, ki ne pozna nobene družabnosti, nobenega ozira in nobenega pardona, dati tako izjavo, kajti v danem slučaju bi noben klerikalec tega ne storil. Dr. Triller

je nato v izjavi z dne 4. junija t. l. rekel, da je bil to izraz njegove družabne kurtuazije, ki mu ne pripusti, da bi se stvari familijarnega (rodbinskega) značaja vlačile v politiko in da se mora njegovo soglašanje z izjavo deželnega odbora le kot tako smatrati. »Dan« je nato še hujše napadel dr. Trillerja in rabil pri tem tako nedostojne izraze, oblatil in ogrdil res zaslužnega naprednega voditelja tako neolikano, da je dr. Triller izvajal konsekvence in odložil vse svoje mandate, ki mu jih je stranka poverila.

Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke je nato sklical sejo in tukaj soglasno sklenil:

»Eksekutivni odbor narodno - napredne stranke ne vidi nikakega povoda, da bi deželni odbornik in podžupan dr. Karel Triller odlagal svoje mandate kot odgovor na v javnosti proti njemu radi neke taktične, toda v dobri veri storjene napake, pričete gonje; pripoznajo se njega velike zasluge za stranko, ter se najstrožje obsoja neolikana gonja, uprizorjena po »Danu« in drugih listih proti dr. Trillerju, s katero se je opravičeno čutil žaljenega na svoji neomadeževani osebni časti. Ker stranka izstopivšega delavca ne more pogrešati, se dr. Triller prosi, da v interesu stranke zopet prevzame vse svoje mandate.

Pri vodstvu »Učiteljske tiskarne« je pa zahtevati jasnega odgovora, hoče li v svojem glasilu opustiti hujskanje proti narodno - napredni stranki, ali ne?»

Isto so storili tudi zaupniki ljubljanskih političnih društev, nakar se je dal dr. Triller preprosi in umaknil odložitve mandatov z naslednjo izjavo:

Stoječ slej ko prej nepremično na načelnem stališču, preciziranjem v moji izjavi z dne 4. junija, zapostavljam v ostalem, pokoren prepotrebni strankarski disciplini, svojo voljo soglasni želji strankinega vodstva ter **umaknem** odložitve **deželnozborskega in občinskih mandatov**. Obenem prosim slavni eksekutivni odbor in ugledna napredna politična društva, da blagovolijo sprejeti mojo najvdanejšo zahvalo na izkazanem mi zaupanju. — V Ljubljani, dne 15. junija 1913. — **Dr. Karel Triller.**

S tem je torej ta stvar rešena v največje zadovoljstvo pravih in resničnih strankinih pristašev.

In naše mnenje? Popolnoma nepristransko izjavljamo, da bi bilo za napredno stranko kakor tudi za vse nasprotnike naših kranjskih klerikalcev neprecenljiva škoda in velika izguba, ko bi izgubili iz vrst bojnikov zoper brezvestno, nemoralno klerikalno stranko tako marljivega delavca kakor je dr. Triller.

Odkrito tudi priznamo, da je dr. Triller s stališča naprednjakov storil napako, ko je soglašal z izjavo deželnega odbora. Naš list zavzema strogo stališče, da se ne sme poznati niti družabnega obzira napram stranki, ki sama tega ne pozna in ki

izvršuje nad naprednjaki taka hudodelstva, da ne zasluži rokavice, ampak isto orožje, ki je sama vporablja proti nam, namreč **kol, po izreku dr. Kreka**. Proti podivjani, nobene, ne politične, ne osebne dostojnosti poznavajoči stranki velja le načelo: **kakor ti meni, tako jaz tebi!**

In če bi se dr. Triller ravnal po klerikalcih, bi tudi nikdar ne soglašal z omenjeno izjavo, toda dr. Triller je poštenjak, nad vse dostojen človek, ki tudi v najhujšem boju ne pozabi ozirov na družabno kurtoazijo. Prepričani smo, da je v najboljši veri in vesti tako ravnal, čeprav s političnega stališča tega ne odobrujemo.

Nekaj se je pa pokazalo pri tem. Narodno-napredna stranka ima prepoštene voditelje, katerim klerikalni v dostojnosti in političnem boju niti do gležnjev ne sežejo. Vsa očitania napram dr. Trillerju niso senca proti očitanjem, ki jih je nagromadila gdčna. Kamila Theimer proti dr. Šusteršiču in dr. Kreku. Toda dr. Triller se je takoj umaknil ko je le začutil, da del napredne javnosti ni zadovoljen z omenjenim ravnanjem. Dr. Šusteršič in dr. Krek pa kljubujeta vsemu, to predrzno čelo imata, da se še oprati nočeta očitanih grehov. Trdo kožo in kosmato vest morajo imeti ljudje, ki kaj takega store. Toda javnost je obveščena, javnost sodi in obsodi.

Treba je le primere in vidimo, kje je politična poštenost in kje pokvarjenost. V narodno-naprednih vrstah bi bil tisti dan nemogoč dotični, ki bi se mu kaj takega očitalo in bi se hitro ne opral. Zato se pa lahko zanesemo na voditelje in imamo zaupanje v nje!

Dogodki na Balkanu.

Posredovanje ruskega carja.

Poročali smo že v zadnjem listu, da je ruski car prevzel mesto razsodnika v srbsko - bolgarskem sporu. V brzojavki na oba vladarja omenja tudi, da bi **Slovanstvo** trpelo škodo in naj se z ozirom na to poravnata oba slovanska naroda. — Oba vladarja sta takoj odgovorila, da sprejmeta posredovanje, toda njih odgovori so različni.

Odgovor bolgarskega kralja na carjevo brzojavko

se glasi: Sprejel sem brzojavko, s katero je Vaše veličanstvo v svoji skrbi za mir in slovansko reč neposredno name apeliralo glede težke krize, vsled katere trpe naši odnošaji z našimi zavezniki in ki so jo, žal, le - ti sami povzročili. Resnici na ljubo moram Vaše veličanstvo spomniti na to, da je moja vlada, globoko prevzeta od odgovornosti, ki bi jo sprejela, če bi šla po drugem potu, že vnaprej ugodila čustvom Vašega veličanstva. Že dne 13. aprila t. l. se je faktično obrnila na gospoda Sasonova, da ga prosi, naj pomiri razburjenje na obeh straneh meje s tem, da

povabi obe stranki, naj se podvržeta razsodbi, kakor je določena v njuni pogodbi. To povabilo se je bilo izvršilo. Moja vlada je je takoj sprejela. Kar se tiče srbske vlade tedaj, je le nadaljevala politiko, katere poslednji oglas, izjava ministrskega predsednika Pasića v skupščini je v moji deželi povzročil tem večje razburjenje, ker je bila prečitana v trenutku, ko se je pripravljala sestanek ministrskih predsednikov. Vaše veličanstvo torej ne bo odklonilo, priznati, da je bila Bolgarska zvesta svoji besedi, da še vedno pričakuje, da bo Srbija na enak način in po vzgledu Bolgarske sprejela razsodbo in da ravno Srbija, ki se noče podvreči temu razsodišču ter izdaja sovražne izjave proti Bolgarski, ne preneha ustvarjati nevarnosti bratomorne vojne. To vojno bi jaz in moja vlada bolj obžalovala, nego marsikdo drugi. Mi odkrito želimo, jo preprečiti, vendar pa ne moremo nastopiti proti enodušnemu ogorčenju, ki so jo povzročili pri celem mojem narodu po nezaslišanem trudu in zmago-slavnih zmagah poskusi naših zaveznikov, ki so hoteli iztrgati v nasprotju s pravico in zapriseženo zvestobo najsvetejše sado-ve tega truda, teh zmag. Bolgarska nima samo pravice do Makedonije: ima tudi neizogibne dolžnosti do prebivalstva, ki je bilo vedno bolgarsko in ki hoče tako ostati za vsako ceno. In Vaše veličanstvo se blagovoli spominjati, da je te dolžnosti Rusija sama skozi leta priznavala.

Odgovor kralja Petra.

Na carjevo brzojavko je odgovoril kralj Peter brzojavno. V prvem delu odgovora se zahvaljuje kralj za njegovo očetovsko skrb, da se prepreči bratomorna vojna in za njegovo pozornost napram Srbiji in Jugoslovanom. V drugem delu natančno pojasnjuje, da zahteva življenjski interes Srbije, da pripade glavni del, od srbske armade osvojenega ozemlja, Srbiji. Poudarja se, da bo Srbija pri tem ostala, četudi bi po razsodbi Rusije ne bil priznan južni del Makedonije Srbiji. V tem slučaju bi v deželi nastalo razburjenje, ki bi onemogočilo mirni razvoj, ter spravilo vlado in dinastijo v jako mučen položaj.

Sestanek ministrskih predsednikov.

Balkanske vlade so sklenile, da pošljejo svoje ministrske predsednike v Petrograd, kjer se bodo skušale poravnati velike difference med posameznimi državami. Obetamo si vse najboljše od tega sestanka, ki bo stal pod vplivom ruske vlade, ki si močno prizadeva za mirni sporazum.

Razoroževanje.

se še vedno ni pričelo, ker zahteva bolgarska vlada, da se ji dovoli sogospodarstvo v onih pokrajinah, ki jih Bolgari zase zahtevajo, a so zasedena od Srbov in Grkov.

Vojne priprave zaveznikov.

»Jugoslovanska korespondenca« poroča o gibanju zavezniških čet sledeče po-

drobnosti: Srbija je postavila proti Bolgarski tri armade. Severna vojska med Dobruvo, Pirotom in Nišem šteje 24.000 mož, južna med Vranjo in Kratovom šteje 23 tisoč mož, vardarska armada na črti Kumanovo - Skoplje pa šteje 54.000 mož in razpolaga s pretežno večino srbske konjenice in topništva. Vrhovno poveljstvo nad vardarsko armado je poverjeno prestolonasledniku Aleksandru, dočim je princ Juri dodeljen južni armadi. Razen tega je zbrana pri Gevgeli divizija 14.000 mož, ena divizija pa pri Prištini; obe sta postavljeni proti Albaniji. Srbska fronta proti Bolgarski je ojačena z novimi utrditvami. V artilerijo so uvrstili vse uporabne turške topove in je močnejša, nego bolgarska. Tudi srbska konjenica po številu nadkriljuje bolgarsko. Grška je postavila proti Bolgarski deset divizij s 128.000 možmi in dve konjeniški diviziji. Črna gora zbira pri Peči tri brigade, ki poidejo v Sandžak. Bolgarska je svoje vojne sile na črti Nidin - Solun že razpostavila.

Bolgarski odgovor na srbsko noto o reviziji.

Bolgarski poslanik And. Tošev je v četrtek vročil srbski vladi odgovor na njeno noto glede revizije bolgarsko - srbske zavezniške pogodbe. Odgovor je jako obširen, obsega 26 strani in v ostrem tonu polemizuje z znanimi izjavami ministrskega predsednika Pasića v srbski narodni skupščini. Bistvo vsega odgovora je, da **Bolgarska z vso odločnostjo odklanja vsako revizijo prvotne bolgarsko - srbske zavezniške pogodbe.**

Vojna ali mir? Odločitev pade v najkrajšem času.

»Tribuna«, ki je v intimnih zvezah s srbsko vlado, poroča: **Vlada je krepko odločena na miren ali krvav način čim prej rešiti krizo, in sicer tako, kakor to najbolj odgovarja srbskim interesom.**

Kriza na vrhuncu.

V dobro poučenih političnih krogih izjavljajo, da se bolgarsko - srbska kriza bliža svojemu vrhuncu, in da definitivna odločitev morda že pade še pred začetkom prihodnjega tedna.

Razgled po svetu

Rusija se pripravlja na evropsko vojno.

Gosudarstvena дума je v tajni seji sprejela deset, od vojnega in mornariškega ministra nujno predlaganih vojnih zakonov.

Ruska vlada je Franciji sporočila, da je pripravljena na vse eventualnosti in da ima izvršene že vse predpriprave za slučaj evropskih zapletljajev. Rusija je svoje železniško omrežje izpopolnila tako, da lahko izvede splošno mobilizacijo v 14,

najkasneje pa v 18. dneh. Poleg tega je na zahodni nemški in avstrijski meji ustanovila nove armadne kore.

Pred svetovno vojno?

V petrogradskih diplomatičnih krogih zasledujejo razvoj srbsko - bolgarskega spora in njega poostrevanje tem bolj sumljivo, ker so prepričani da trmo podpihujejo od zunaj in da skoro ni misliti na to, da bo vojna, ako izbruhne, omejena le na Balkan. Nekateri dogodki zadnjih časov dekazujejo, da ponekod izven Balkana direktno žele to vojno, ki naj bi dala povod drugi vojni, iz katere bi se mogel razviti le splošen evropski konflikt.

»Rječ« pa komentira reskript carja Nikolaja na zunanjega ministra Sasonova sledeče: Tudi na vprašanje, ki se samo ob sebi pojavi, kaj bo z mirom Evrope, če bodo balkanski vladarji svoj spor hoteli rešiti z orožjem, daje reskript jasen odgovor. — Karkoli naj se na Balkanu zgodi, evropski mir se ne bo rušil. Balkanski požar bo tudi v sedanjem nevarnem štadiju, kakor meseca septembra p. l., ostal lokaliziran.

Rešitev hrvaške krize.

Grof Tisza je sprejel 10 bivših hrvaških poslancev (seveda Madžaronov), ki so tolmačili želje po rešitvi hrvaške krize. Grof Tisza je izjavil, da bo storil vse, kar mu bo v tem oziru mogoče, »ker hoče, da se vsi deli ogrske državne skupnosti čuti-jo zadovoljne.«

Kakor se iz verodostojnejšega vira poroča, je ministrski predsednik grof Tisza že na pol pristal na to, da bo po nasvetu barona Raucha imenovan za začasnega bana bivši državni pravdnik Milan Accurti. Accurti bo suspendiral sedanji volilni red, reaktiviral stari Khuenov volilni zakon in tako skušal spraviti v sabor madžaronsko večino.

Madžarizacija na Reki. — Župan odstopil.

Ogrska vlada namerava uvesti na kraljevskem tribunalu na Reki ogrski jezik kot fakultativni uradni jezik. Po zakonu iz leta 1871. je uvedena pri tem tribunalu laščina kot uradni jezik, zato pomenja namera ogrske vlade kršitev zakona. To ima lahko za posledico, da se bo napetost med Ogrsko in Hrvaško zelo poostрила. Reški župan dr. Vio je odložil županstvo, ker se mu je v občinskem svetu očitalo, da se ni zavzel za po policiji izgnanega bivšega reškega podžupana dr. Bacchiha.

Potres na Bolgarskem.

Na Bolgarskem je bil v nedeljo precej močan potres, ki se je najbolj pojavil v Trnovem. Več hiš in uradnih poslopij je bilo porušenih. Iz Sofije so odšle posebne rešilne ekspedicije v Trnovo.

Eksplodizija in požar.

V Brnu dne 16. junija je v tovarni avstrijske akcijske družbe za papirnate izdelke v Přibislaviču eksplodiral kotel. Dve

osebi sta bili ubiti, več pa težko ranjenih. Eksplozija je povzročila požar, ki je vpepelil vso tovarno.

Nemiri v Barceloni.

V sredo je prišlo v Barceloni do krvavih izgrediv. Manifestanti so demonstirali proti marokanski ekspediciji in klicali: Živela španska republika! Moralo se posredovati vojaštvo, ki je rabilo orožje. Mnogo demonstrantov je bilo ranjenih, mnogo pa aretiranih.

Petindvajsetletnica vladanja nemškega cesarja.

Nemški cesar Viljem je v nedeljo praznoval 25letnico svojega vladanja, odkar je zasedel prestol kot nemški cesar. To slavlje se je po celem nemškem cesarstvu in zlasti v nemški armadi zelo slovesno praznovalo. Po vseh tovarnah je mirovalo delo, uradi niso poslovali in trgovine so bile zaprte. Po cerkvah so imeli zahvalne službe božje.

Slovenija

s Iz deželnega odbora. Seja dne 14. junija 1913. Deželni glavar poroča, da je deželni odbornik dr. Karel Triller odložil svoje mesto; s toplimi izrazi priznanja poudarja deželni glavar, da je dr. Karel Triller opravljal svoj deželnozborski posel nad vse vestno in marljivo, da je pri vsi objektivnosti, s katero se je odlikoval, znal vsikdar do skrajnosti varovati in zastopati opozicijsko stališče narodno-napredne stranke, pri tem pa s svojimi sposobnostmi ter vztrajnim delom služil deželi v korist, za kar mu zreka zahvalo ter predlaga, da se ta njegova izjava zabeleži v zapisnik. — Z odobravanjem soglasno sprejeto. — Nato konstatira, da je vstopil namesto dr. Karla Trillerja kot namestnik deželnega odbornika dr. Fran Novak. — Za provizornega strokovnega učitelja na grmski šoli se imenuje Franc Malasek, za suplenta pa Ladislav Golmajer. — Za namakanje sveta v Sneberjih in okolici, kateri je vsled regulacije Save zmanjkalo vode, se sklene potom stavbnega urada potrebno ukreniti. Za pouk k poslovanju posredovalnih uradov se sklene izdati poučno knjigo. Županstva naj se primerno opozori na sedanje malo ugodne, brezupne posledice izseljevanja v Egipt, oziroma Ameriko. — Rešijo se razne prošnje za podpore, ustanove za kopališča itd. — Vodovod v Mostah bo stal 92.000 K. Dežela prispeva 30%, državo se prosi za dovoljenje, da se sme takoj pričeti z delom, predno je rešena prošnja za državni prispevek. Dela za zgradbo korekture okrajne ceste Ivančna gorica-Muljava oddajo se na podlagi ofert po dogovoru s stavbnim uradom za 39.221 K 33 h družbi I. kranjskemu podjetju v Ljubljani. — Troški za osuševanje Barja in regulacijo Ljubljanske se utegnejo prekoračiti za

1.900.000 K. Naprosi se lastnik zaježilne naprave, glavni močvirski odbor, oziroma komisija za osuševanje Barja, da dovoli deželno izključno souporabo zaježilne naprave za deželno elektrarno proti temu, da sklene dežela zakon, po katerem bo dežela prispevala k prekoračenju proračuna za osuševanje Barja v isti meri kakor k prvotnemu proračunu. V zmislu § 8., zakona z dne 15. maja 1872 št. 16, se namreč lastnika zaježilne naprave ne more prisiliti k dovoljenju souporabe te zaježilne naprave. — Pritožba Frana Matjana in tov. proti sklepu občinskega odbora v Št. Vidu nad Ljubljano radi nakupa župnišča se zavrne. — Z okrožnico se naroči županstvu, da opozore vsa društva na to, da plesna veselica s tem še ni dovoljena, ako se je, okrajnemu glavarstvu predložil program, ampak da je treba za godbo in ples dovolitve od županstva. — Ker delavska zavarovalnica zoper nezgode v Trstu dobiva na leto čez četrt milijona doneskov iz Kranjskega, ne da bi en vinar na Kranjskem naložila, se zavarovalnici v tem oziru ponovno piše in opozori vlado na ta način gospodarstva pri tej zavarovalnici. — Samostojnemu konjerejskemu odseku c. kr. kmetijske družbe se dovoli deželni prispevek pod pogojem, da k svojim prireditvam povabi tudi zastopnike deželnega odbora.

s Pesek v oči — opozicija klerikalcev v državnem zboru. Klerikalci sklepajo z vlado kravje kupčije, to je dognano! Vsled tega pa ne smejo delati vladi neprilik in če se to le katerikrat zgodi, se klerikalci hitro umaknejo, če vidijo, da bi imelo njih stališče uspeh, vlada pa neprilike. Iz zadnjega zasedanja omenjamo jako značilen dogodek, ki nam v najboljši luči kaže vse hinavstvo, ki je uganjajo klerikalci proti vladi. Pravosodni minister Hohenburger je v sedanjem ministrstvu brez dvoma **najstrastnejši in najhujši preganjalec slovenskih pravic in slovenskega uradništva.** Kar je le mogel, vse je storil, da germanizira sodišča na Slovenskem, izpodrine slovensko uradovanje in spravi na vsa važnejša mesta najbesnejše narodne nasprotnike. Tako je njegovo početje in početje njegovih kreatur, da je celo štajerski klerikalni poslanec dr. Verstovšek na najveherentnejši način nastopil in v več govorih ožigosal vladajoče razmere. Pretečeni četrtek, dne 12. junija je bila v državnem zboru prilika, zadati Hohenburgerju težak, morda celo smrten udarec. Verstovšek je predlagal **nezaupnico ministru Hohenburgerju, a ko so Verstovšek in njegovi prijatelji pregledali položaj in spoznali, da bo nezaupnica sprejeta, so jo — umaknili.** Torej so streljali na tega ministra samo toliko časa, dokler so zanesljivo vedeli, da ga ne zadenejo, ko bi ga pa bili lahko v srce zadeli, so sami vrgli puško v koruzo. S tem so klerikalci dali Hohenburgerju največjo zaupnico in s tem so

odobrili in potrdili vse vnebovpijoče krivice in preganjanja in zatiranja, ki jih ima ta minister na vesti. Ves klerikalni boj proti Hohenburgerju je bil torej le **goljufanje slovanske javnosti.** Hohenburger stoji zdaj **po zaslugi izdajalskih klerikalcev trdneje, kakor kdaj poprej** in bo lahko še z večjo brezobzirnostjo nadaljeval svoje početje.

s Proti pravosodnemu ministru dr. Hohenburgerju. Poslanec dr. Vladimir Ravnihar je vložil k proračunski debati predlog, ki izreka pravosodnemu ministru radi njegovega germanizatoričnega delovanja **nezaupnico državnega zbora.** Dr. Ravnihar namerava popraviti to, kar so klerikalci s svojim znanim izdajstvom zagrešili.

s Kdo je prvi nastopil v obrambo dr. Šusteršiča? Kdo drugi, kakor njegov kompanjon, ki je morda še v slabši koži, kakor dr. Šusteršič, to je dr. Krek. V »Domoljubu« mu je pokadil z veliko kadilnico, s takim slavospevom, ki kar mrgoli od hinavščine. Nikoli se nista mogla trpeti dr. Krek in dr. Šusteršič, vedno sta si nasprotovala, in če bi dr. Šusteršič ne prekanil stranke in izberačil od vlade glavarski stolec, bi še danes ne sedel na njem, ker dr. Krek ni bil za to. In zdaj, ko obema grozi politična smrt, sta se objela, kajti rešiti se jima je mogoče le z združenimi močmi. Toda tudi to kajenje ne bo nič pomagalo, dokler si pred sodiščem ne opereta svoje časti, ki je danes tako umazana. Naj se pošiljajo dr. Šusteršiču zaupnice, tudi te ga ne bodo rešile, dr. Šusteršič je kot glavar zaupnik cesarja in vlade in dokler vise nad njim take obdolžitve, ni mogoče, da bi ga vlada trpela na tem mestu, ampak ga mora pozvati, da si opere čast.

s V klerikalni stranki se ni treba bati obdolžitve. Da je naša klerikalna stranka tako daleč prišla, si vseeno nismo mislili. Naj se kakega njih pristaša obdolži še tako nečednih dejanj, hudega se mu nič ne zgodi. Niti tega se ne zahteva od njega, da bi ovrigel obdolžitve, zadostuje le, da je njih pristaš ali njih voditelj. Ne, stranka gre še dalje, takemu človeku se izrekajo zaupnice, visoko doneče zaupnice, nevedni zapeljani backi se **zgražajo**, da si sploh upa kdo obdolžiti njih voditelja nečednih stvari. V narodno - napredni stranki bi bil kdo v takem položaju, kakor je danes dr. Šusteršič, če ne bi hitro ovrigel pri sodišču očitavanja, v tistem hipu nemogoč. Klerikalna stranka pa ne drži nič nase, ona je, kakor Žid, ki kupuje staro obleko kakršnegakoli vira, vse je dobro, da le nese. Pri nji je tudi vse dobro, da je le pri nji. Zato se pa vidi, kakšne ljudi je vzredila in kdo se vse zateka v njeno naročje. Šusteršiče, Kreke, Hafnerje itd. imajo v velikem oltarju! Ni čuda, da se sodi tudi dostojne klerikalce po drugih, kajti za dejanja stranke so odgovorni vsi, zaupnica izvrševalnega od-

bora je izraz vseh. Ali ni nikogar sram med njimi? So li res vsi cigani?

s »Dramatično društvo« v Ljubljani je te dni javilo deželnemu odboru in mestni občini ljubljanski, da za sezono 1913/14 vodstva slovenskega gledališča ne more več izvrševati, da je pa radevolje pripravljeno, sodelovati s svojimi sredstvi pri vzdrževanju slovenskega gledališča, ki ga morda prevzameta dogovorno deželni odbor in mestna občina. Torej se lahko zgodi, da prihodnje leto ne bo slovenskega gledališča v Ljubljani, le ker je deželni odbor prepovedal »Dramatičnemu društvu«, prirejati kinematografske predstave v deželnem gledališču. Baje so bile nemoralne, toda klerikalci naj pogledajo svojo nemoralo, ki smrdi do neba in je bolj pohujšljiva, kakor vsak film.

s Telovadba v sokolskih društvih. Upravno sodišče je razveljavilo prepoved **naučnega ministrstva glede telovadbe šolskih otrok v sokolskih društvih.**

s Na idrijski državni realki se vrši vpisovanje v I. razred dne 1. julija t. l., v pripravljalni razred pa se bo vpisovalo samo v jeseni pred začetkom šole. Priporočamo slovenskim staršem to edino slovensko realko pri odločanju študija svojim sinovom. Čisto gotovo je, da gre tehničkim šolam danes prvo mesto in zlasti je zagotovljena slovenskim tehnikom lepa bodočnost. Idrijska realka pa je tudi v vsakem oziru moderno urejena in nudi kar največ svojim učencem. Prav dobro je preskrbljeno za manj premožne dijake, za katere so podpornemu društvu na razpolago najizdatnejša sredstva. Mesto Idrija ima dovolj in cenih dijaških stanovanj na razpolago. Danes ima Idrija tudi zelo ugodno avtomobilno zvezo na vse strani in ob vsakem času. Starše z dežele pa še posebe opozarjamo na pripravljani razred, kjer dobe učenci vso potrebno predizobrazbo za vstop v prvi realčni razred brez skušnje. V pripravljalnem razredu se poučuje po posebnem učnem načrtu, ki je sestavljen tako, da podaja le one predmete, ki so potrebni za vstop na srednjo šolo. Slovenski starši, pošljite svoje sinove v idrijsko državno višjo realko.

s Vojaštvo z juga na potu domov. Preteklo nedeljo zjutraj se je peljalo 11.000 mož mladih rezervistov, dopoldne pa je dolg vlak peljal skozi Ljubljano 900 mož rezervistov (skupno 3 polke) domov. — Vsem se je videlo veselje, da gredo z meje.

s Kongres narodnih organizacij. Po inicijativi N. S. Z. n Z. J. Ž. se vrši letos v Ljubljani kongres vseh slovenskih, oziroma jugoslovanskih narodnih organizacij. Tozadevni prvi sestanek se vrši v soboto, dne 21. junija ob 8. zvečer v restavraciji Narodnega doma. Predsedništvo pripravljalnega odbora je prevzel gosp. državni poslanec dr. Vlad. Ravnihar. **Prosimo vsa društva, kakor tudi posamezne gospode, ki so tozadevno okrožnico prejeli, da se sestanka udeležijo.**

s **Ker je bil računski zaključek »Mestne hranilnice ljubljanske«** v zadnji občinski seji odobren, je ta kakor tudi izkaz o vrednosti knjižice interesantom v hranilnični pisarni brezplačno na razpolago. — Kdor ga želi dobiti po pošti, naj javi to po dopisnici.

s **Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani** priredi v ponedeljek, dne 30. junija t. l. ob 9. dopoldne v posvetovalni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo o zveznem delovanju v l. 1912. 3. Čitanje zapisnika. 4. Blagajniško poročilo. 5. Poročilo računskih preglednikov. 6. Pregled o ustanovitvi podružnične zavarovalnice proti nezgodam v Ljubljani. 7. Predlog o ustanovitvi meščanskih šol na Kranjskem. 8. Imenovanje častnih članov. 9. Raznoterosti. O predlogih, ki niso na dnevnem redu, se razpravlja le tedaj, če tretjina navzočih zastopnikov prizna nujnost (§ 11 c zveznih pravil). — Če sklicani občni zbor ob 9. dopoldne ne bo sklepčen, se isti vrši eno uro pozneje. Po občnem zboru ob 11. dopoldne se v isti dvorani vrši povodom 10letnice obstanka zveze slavnostno zborovanje. Po slavnostnem zborovanju ob 1. popoldne banket na vrtu hotela »Tratnik«. Za udeležbo k banketu se je zglasiti do dne 26. junija in stane kuvert brez pijače 3 K, katero vsoto se naj istočasno pošlje po pošti nakaznici ali osebno izroči načelniku zveze gosp. Eng. Franchettiju, Ljubljana, Sodna ulica 2. K slavnostnemu zborovanju in k banketu bodo vabljeni tudi zastopniki obrtnih zadrug s Spod. Štajerskega, Primorskega, Goriškega in obrtne organizacije iz Hrvaškega. Vabila se prično te dni razpošiljati. Če bi se komu prezrlo, dostaviti vabila in da bi se te prireditve rad udeležil, naj se blagovoli zglasiti pri načelniku zveze.

s **Na rednem občnem zboru »Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani«**, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 30. junija v posvetovalnici mestnega magistrata, bo na dnevnem redu posebno važna točka, ustanovitev podružnice zavarovalnice proti nezgodam v Ljubljani in ustanovitev meščanskih šol na Kranjskem. — Obe točki sta za ves obrtni stan zelo važnega pomena in želeti je, da bi se obrtniki, ki morajo imeti svoje delavce zavarovane v zavarovalnici proti nezgodam v Trstu in katerim se je od strani zavarovalnice zgodila kakšna krivica, da se zglase pri zveznih delegatih, ali pa svoje pritožbe sporoče pismeno na načelstvo »Zveze«. — Gospode delegate se pa opozori, da se polnoštevilno udeleže važnega občnega zbora.

s **V ponedeljek, dne 30. junija t. l. ob 11. dopoldne** se vrši v dvorani metnega magistrata povodom 10letnice »Zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani« slav-

nostno zborovanje. Na to zborovanje so s posebnimi vabili vabljene vse obrtne zadruge na Kranjskem, Spodnjem Štajerskem, Primorskem in Goriškem. Želeti je, da se zlasti vse obrtne zadruge s Kranjskega udeleže po svojih zastopnikih. Ob tej priliki se bo pokazala jasna slika, koliko zadrug je na Kranjskem, ki se prav nič ne zanimajo za združno življenje in katerim je kaj za razvoj in napredek obrtnega združništva. Radi pregleda želi načelstvo »Zveze«, da bi nevčlanjene zadruge svoje zastopnike že vnaprej pismeno priglasile z imeni in številom.

s **K banketu**, ki se vrši povodom 10letnice »Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani« v ponedeljek, dne 30. junija ob 1. popoldne na vrtu hotela Tratnik, se je zglasiti pismeno ali ustmeno pri načelniku »Zveze«, g. Engelbertu Franchettiju, in istočasno izročiti znesek 3 K za kuvert, brez pijače, do četrtega, 26. junija, ker se na poznejše zglastve ne more več ozirati. Banketa se lahko udeleži vsak posamezen obrtnik in prijatelj obrtnega stanu, kakor tudi njih gospe in hčerke. Kakor se čuje, je za to prireditev precej zanimanja in pričakovati je precejšnjo udeležbo. Ako se zglasti več izvenkranjskih obrtnikov k tej prireditvi, se njim na čast priredi v nedeljo, dne 29. junija, komers, ki bo pa pravočasno naznanjen potom časopisov.

s **Kako bodo izročali posehmal hudodelce, pobegle v Ameriko.** Občeznano utegne bii, da so se sodišča do sedaj zelo trudila, da so ustavila hudodelce, pobegle v Ameriko že na potu, oziroma predno so se izkrcali v Združenih državah. Če je bilo le mogoče, so dosegli, da so ameriške oblasti zabranile takemu zasledovancu izkrcanje, to pa zato, ker Združene države le nerade izročajo hudodelce in le zaradi prav majhnega števila imenoma naštetih hudodelstev. Radi pretežne večine hudodelstev se hudodelca sploh ne izroča. Pa tudi v tistih slučajih, v katerih je izročitev zakonito dovoljena, jo je le težko izposlovati, ker je treba že preje krivcu vso krivdo dokazati. Izročitev iz Združenih držav je pa tudi silno draga. Znano je, da je pred več leti umoril neki Frančič z Rateža svojo ženo. Posrečilo se mu je pobegniti v Združene države, kjer niso dovolili izročitve. Frančič je pisaril sodišču, orožnikom in državnemu pravdnistvu iz Amerike, naj ga vendar kaznujejo. Norčeval se je iz oblasti, pa izročitve ni bilo mogoče doseči. Po neprevidnosti pa se je Frančič nekaj pregrešil proti ameriškim postavam, zato so ga izgnali iz Amerike. Ta ugodni trenotek je sodnija porabila in ga je dala prijeti, ko je stopil na evropska tla. Od tod je izročitev lahko doseči. Od tedaj skušajo doseči avstrijske sodnije, da se dotičnega hudodelca sicer ne izroči, ampak izžene iz Amerike. Amerikanske oblasti pa

ne izganjajo le tistih, ki so se pregrešili zoper tamošnje postave, marveč tudi take osebe, ki so bile obsojene zaradi hudodelstva, ki se kaznujejo s smrtjo ali dosmrtno ječo, ali ki so bile zaradi hudodelstva, oziroma pregreška, ki kaže, da je storilec moralno pokvarjen, obsojene ali saj osumljene; dalje take osebe, ki žive v mnogoženstvu (mnogomoštvu) ali ki priznavajo mnogoženstvo dopustnim, — dalje anarhisti ali take osebe, ki zagovarjajo teorijo nasilnih državnih preobratov v katerikoli državi, — dalje oni, ki so izvršili ali saj zagovarjajo umor javnega nastavljenca, dalje ženske, ki se pečajo s prostitucijo, ki imajo od prostitucije dobiček in ki pridejo v Združene države zaradi prostitucije ali iz kakega drugega nemoralnega namena. Take osebe se torej v Ameriki sploh ne smejo izkrcati. Če so se pa vendarle izkrcale, ker tamošnjim oblastim zakonit zadržek ni bil znan ob času izkrcanja, tedaj se taka oseba izžene (deportira) iz Združenih držav, če ni preteklo od časa izkrcanja več nego tri leta. Zato primejo tako osebo in jo odženejo v tisto deželo, odkoder je prišla, torej v Evropo, in sicer na stroške tistega, ki je pripravil tako osebo, da se je preselila v Ameriko, ali ji je pri tem saj pomagala. Uživala pa se je pri izselnih uradih praksa, da se ne pusti nikomur izkrcati se, kogar zasleduje kaka oblast zaradi kakršnegakoli hudodelstva ali pregreška in seveda tudi vse take osebe izžene v treh letih po izkrcanju. Odsihmal bodo naše oblasti kratkomalo obvestile avstrijskega konzula, da zasledujejo tega in tega zaradi tega ali onega kaznivega dejanja. Konzul bo naznanil to izseljen. uradu, ki bo izgnal tako osebo, če še ni tri leta v Ameriki, nazaj v Evropo. Ko se bo dotičnik izkrcal v Evropi, ga bodo pa že varno sprejeli varnostni organi, ki mu bodo vljudno naznanili, da se vrše pogajanja zaradi njegove izročitve in ga bodo odvedli na varno, dokler se ne izvrše pogajanja. Na ta način bodo dobili marsikaterega ptička, ki bi se jim bil sicer smejal v pest.

s **Za kačje lovce.** Ker je tudi letošnje leto razpisal deželni odbor vojvodine Kranjske nagrado za pokončavanje strupenih kač opozarjamo županstva in vse dotičnike, ki se zanimajo za kačji lov, da je izdalo »Muzejsko društvo za Kranjsko« knjižico »Herpetologični zapiski za Kranjsko«, to je poučno pisano razpravo, po kateri lahko vsak določi pri nas živeče kače. Knjižica stane samo 1 K 50 vin. in se dobiva po vseh ljubljankih knjigarnah, naroča se lahko tudi direktno pri »Muzejskem društvu«.

s **Najvažnejša podlaga** političnega in kulturnega napredka vsakega naroda je zdrava gospodarska podlaga. Zato je dolžnost vsakega zavednega Slovenca, da podpira naša domača podjetja. Zato tudi

priporočamo, da vsaka gospodinja kupuje samo Kolinsko kavno primes, ki je izdelek naše domače Kolinske tovarne, edine te vrste na celnem našem jugu. Kolinska kavna primes se odlikuje po nedosežni kakovosti in se je tudi zato našim gospodinjam najbolj priljubila. Pri nakupovanju pazite na varstveno znamko »Sokol«!

s Sprejem v prvi gimnazijski razred. Na drugi državni gimnaziji v Ljubljani (Poljanska cesta) bode vpisavanje za prvi razred šolskega leta 1913/14 v nedeljo, dne 29. junija 1913 dopoldne od 9. do 12. ure v ravnateljevi pisarni. Učenci naj pridejo v spremstvu staršev in prineso s seboj krstni list in obiskovalno izpričevalo zadnje ljudske šole. Sprejemni izpiti bodo v soboto, dne 5. julija od 9. ure dopoldne dalje. Zunanji učenci se lahko tudi pismeno zglase, ako dološljejo imenovane listine pravočasno ravnateljstvu, zglasiti se pa morajo vsaj pred izpitom osebno pri ravnateljstvu.

o Ljubljanska okolica o

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Klerikalna gnoloba smrdi do neba. Kakor je že vsakomur znano, je razkrila visoka dunajska dama Kamila Theimerjeva stvari, ki so za dr. Šusteršiča in za dr. Kreka usodne. Dr. Šusteršiču očita nebroj nepoštenih dejanj in pravi, da Šusteršič ni vreden stisniti roke najzadnjemu kmetu, samo če je ista žuljava roka čista. Nobeden priprost človek — če je pošten seveda — bi ne prenesel tega, ampak bi takoj stopil pred sodišče in tam dokazal svojo nedolžnost. A dr. Šusteršič ne stori tega. Zakaj ne? On se pač čuti krivega in kot odvetnik le predobro ve, da bi pred sodiščem strahovito pogorel. Kaj tedaj storiti? Da si saj na kmetih svoje gugajoče se stališče nekoliko podpre, je ukazal »dični« Šusteršič raznim županstvom, naj mu potom javnega časopisja pošiljajo zaupnice. In res, na ta ukaz so zaupnice z dežele, koder vladajo klerikalni župani, kar deževali, niso pa imele zaželenega uspeha, kajti vsak razsoden človek ve, da dobi zaupnico od lastnih prijateljev, lahko tudi največji ničvrednež. Kraj za dokaz resnice je sodišče, in kdor ima čisto vest, si upa pred sodišče, dr. Šusteršič pa si ne upa. Tudi šentvidski občinski odbor je moral poslati dr. Šusteršiču zaupnico. Ljudje zbijajo na rovaš te zaupnice raznovrstne dovtipe in pravijo, da bo poklonil vižmarski »Jan« v spremstvu Klanfarja in Zabreta dr. Šusteršiču v znak zaupanja tisto diplomu, ki jo je prejel za zaslugo, pridobljeno v — cerkvi.

Ij Znana Koširjeva posest na Brodu pri Tacnu pod Šmarno goro je prešla pred dobrim tednom v druge roke. Kupil jo je baje za »Zadružno zvezo« v Ljubljani Janko Traven, tisti gospod, ki glasom »Catalogi cleri...« kaplanuje pri Sv. Petru, biva v tamošnjem župnišču in vleče tam kaplansko plačo, — v resnici pa niti ne stanuje v fari, nego opravlja dobičkanosni

posel nekakega ravnatelja pri »Zadružni zvezi« na Dunajski cesti. No, danes je že vsak šušmar strokovnjak in ravnatelj! — Morda bo pričel mož zdaj tudi še krčmariti, kakor popje v predreformacijski dobi, mesto da bi molil in duše pasel. Sv. Pavel je tega kaplančka zaman učil, da duhovnik živi od oltarja. — Zanimivo je, da rase na imenovani posesti historična lipa, ki jo je v spomin na sokolski zlet preko Ježice-Tacna - Št. Vida dne 28. junija 1868. leta vsadila Franja Koširjeva, oboževanka pesnika in pisatelja Frana Levstika.

o Dolenjske novice o

d Loka pri Zidanem mostu. Približal se je lepi čas, ko se sva narava prebujala in tudi solnce toplo greje, samo v prelepo loško dolino ob bistri Savi še ni prisijalo solnce. Tu je ostala zima in ostane nepretrgoma, ako je še tako toplo. Tu se nihče ne ogreje, ker večina jih spi v klerikalnem duhu. Želimo pač vsem Ločanom in sosedom iz okolice, da se prebude iz dolgega zimskega spanja. Solnce zdaj jako toplo pripeka in menda jih bo kaj ogrelo.

d Loka pri Zidanem mostu. Bil je dne 15. t. m. v nedeljo po prvi sv. maši. Neki tujec boljše vrste, bil je najbrže kak turist, pride po vasi in zagleda na farovžu tablo od posojilnice, ki je ravno proti cerkvi obrnjena. Tujec me vpraša: Kaj imate tudi tu rihto (sodnijo)? Jaz pa, da bi ljudi ne motil, sem mu samo pritrdil. Da, še več drugih ljudi je že dostikrat vprašalo, zakaj imajo v farovžu posojilnico. Z denarjem barantati vendar ne pristojna farovžu. Seveda njen načelnik je župnik. Ali so kmetje postavili farovž za posojilnico? Menda ne! Drugič kaj več. — **Farman iz Loke.**

d Loka pri Zidanem mostu. V »Našem Domu« z dne 15. t. m. se je oglasila znana dopisovalka prednica Marijine družbe, kako lepo napreduje Marijina družba v Loki in kake shode in poučne igre da prireja. To je pa prav debela laž, kajti igre in shodi so taki, da se nikjer nič ne vidijo. Prav lepo bi bilo, ako bi res kaj napredovali, ali v resnici povsod nazadujejo. Vprašamo jih torej, kakšen zlet so napravili in kje? Voditelje imajo sicer, ampak ti se s posojilnico pečajo in ne pa z družbo.

d Iz Gornjega loga pri Litiji. V zadnji številki našega kmetskega glasila se je poljubilo našemu beneficijatu Majdiču poslati vam popravek. Vsakdo ve, kdor le malo bere časopise, da imamo v naši državi tiskovni zakon, ki zelo omejuje **svobodni** tisk in § 19. daje priložnost vsakemu, da z njim **utaji resnico**. Uredništvo je po zakonu — ako je popravek pravilno sestavljen, primorano ga priobčiti, kljub temu, da ve, da je vse to laž. Za ta paragraf se je tudi Šuštrčkov Frenck obesil ter hoče s pomočjo tega utajiti resnico. Majdič dobro ve, da je vedoma potvarjal resnico, a kaj to njemu mar! Saj je dovoljeno v prosep

klerikalne stranke tudi lagati. — Mi vzdržujemo v polnem obsegu to, kar smo poročali v št. 23. z dne 7. t. m. **kot resnico**. Čemu ste pa povpraševali v naši vasi, čegav je tisti pes? Imamo na razpolago priče, ki so vas videle, **da ste se z revolverjem v roki peljali skozi našo vas**. Nadalje trdite, da ni res, da črtite svoje farane in da ni res, da ste jih raz lece že nešteto krat napadli. Kdo od nas naprednih kmetov naj vam to verjame? — Mi, ki sami mislimo z možgani, vemo in tudi čutimo, da nas črtite! To potrjujejo že vaše pridige, oziroma zabavljanja. Na tem mestu si hočemo vas natančno ogledati, ker nam je dobro znana vaša preteklost. Nismo prijatelji, da se javno razkriva, s katero pomočjo se človek spravi k polni skedi. Da pa bodo naši farani vas natančno poznali, smo se odločili, podati kratko črtico vašega življenja in to vam vnaprej zatrjujemo, da imamo za vse to na razpolago **dovolj prič**. — Pred leti je služboval značajan nadučitelj Petrovc v Čemšeniku, to je v okraju, kjer je tekla zibelka našemu beneficijatu v ubogi kajžarski koči. Učitelj Petrovc se je zelo zavzel za Šuštrčkovega Frencka, ki je bil dober učenec, in hotel je iz tega dečka napraviti slovenskemu narodu koristnega človeka. Pričel je misliti, kje bi se dobila sredstva, da bi Frencek šel v Ljubljano študirat. Pričel je prigovarjati starše, naj skusijo po svojih močeh podpirati sina, da se izšola. Naletel je na odpor, kajti oče, ki je imel le žuljavi roki, s katerima si je služil vsakdanji kruh kot čevljar, se ni mogel odločiti, ker je predobro vedel, da bi morala ostala rodbina doma stradati, in še to bi ne zadostovalo. Vse te zapreke niso vplašile požrtvovalnega učitelja. Šel je v Ljubljano in tam na marsikatera vrata potrkal ter prosil za ubogega dečka hrane. Po dolgem trudu se mu je posrečilo, da je **vse brezplačno preskrbel za Frencka**. Z veseljem se je vrnil domov ter hitel v borbo kočo z veselo novico k očetu, da je sedaj vse preskrbel za sina in da vse to ne bo stalo očeta ničesar. Očetov obraz se je razveselil, da bo imel v svoji rodbini sina, kateremu se ne bo treba od zore in do mraka mučiti s trdim delom, da svoje telo preživi. Tekel je čas in Frenck je napredoval v veselje in ponos svojega nekdanjega učitelja in staršev. Ob sebi je umevno, da je moral velikokrat gosp. učitelj Petrovc še vsestransko posredovati za njega. Tudi oče si je pritrgoval od ust ter dajal po svojih skromnih močeh sinu podporo. Minula so leta, nada saršev se je uresničila in očetov ljubljeneč je bil v gospoda posvečen. Učitelj Petrovc je pa bil tudi tisti čas nekako premeščen v svoj rojstni kraj Polhov gradec. Usoda je hotela, da je prišel tudi nekdanji učenec Petrovc v Polhov gradec za kaplana. Majdičevi rojaki so to novico z veseljem sprejeli ter drug drugemu pravili: Zavidamo Polhovgradčane, ker tam bo res sedaj pravo rajsko

veselje, kajti učitelj in njegov bivši učenec — sedaj kaplan — bosta roko v roki delala za prosih kmetov. Prišlo pa je bridko razočaranje. Kaplan Majdič se ni hotel več spominjati **svojega dobrotnika Petrovca**. Šel je še dalje! Prišel je tega moža blatiti in obrekovati pri njegovih rojakih. Osiveli učitelj je bil v dno duše užaljen nad to grdo nehvaležnostjo ter le zaradi Majdiča zapustil svoj lastni rojstni kraj. Šel je drugam službovat, ker njegovo plemenito srce ni moglo tega prenesti. Majdič je šel pa še dalje s svojo nehvaležnostjo. Imel je nekaj časa pri sebi svojo lastno mater, in tudi ta ga je morala zapustiti ter se vrniti v svojo bomo kajžo. — Iz Vač je napravil Majdič svoj čas procesijo na Sv. Planino, in tu ga je pot peljala mimo njegove rojstne koče. Ko je oče izvedel, da bo njegov sin peljal romarje in romarice mimo njegove hiše, je s solznimi očmi pričakoval trenotko, kdaj bo sin pritisnil na kljuko in se odprla vrata. Čakal je osiveli oče zaman; **sinu se ni zdelo vredno, ali se je pa morda sramoval, da bi obiskal svojega očeta**. Solze so kapljale očetu, ko je videl sina iti mimo hiše, in mislil si je, da se je sin sramoval vpričo faranov pozdraviti očeta. Pravil mi je neki njegov sorojak, da je lansko leto vprašal Majdičevega očeta, kako kaj gre njegovemu sinu na Vačah. Zazarele so se očetu oči in kanila mu je solza raz lice: Oh, kako rad bi šel pred njegovo obličje, a ne sme, ker ga on ne mara. Vse bi mu odpustil, samo da bi smel pred njega. — Gospod beneficijant Majdič! Vi kot božji namestnik, poznate **četrto božjo zapoved!** Se-li na ta način ravna po nji, kakor vi delate? Nismo li mi starši opravičeni in celo dolžni varovati naše otroke **vaših nazorov?** — Priobčili smo to, da vas bodo vsi farani tudi od te strani poznali ter se vedeli ravnati, komu se izroča **naša mladina**. — Veseli nas, da je zadnji dopis vsestransko zadovoljnost našel med našimi kmeti in da so prav pridno čitali »Slovenski Dom« ter nekateri so se celo naročili nanj. **Edino pošteno in pravo naše kmečko glasilo je naš »Slovenski Dom«, ker tu lahko vsak kmet piše svoje želje in pritožbe!** Če bomo enkrat sami nastopili v javnosti ter možato povedali, kaj nas tlači, potem bo tudi slovenskemu kmetu zasijala boljša bodočnost. — Naše geslo naj bo: V cerkvi naj se sliši samo beseda božja in iz farovža se naj čuje molitev, — vse drugo naj se pri miru pusti. — Če moramo sami orati, sejati, žeti, bomo tudi znali sami gospodariti in to na političnem in gospodarskem polju. — Takim dušnim pastirjem, kakor je Majdič, pa kličemo: **Proč z roko in pustj nas v miru!**

d **Prememba posesti**. Nekdanjo Zegatovo hišo ob stari državni cesti blizu deželne kmetijske šole v Kandiji v zadnjem času last mesarja in gostilničarja Windischerja je kupil zavedni narodnjak, pečar Klemenčič za 14.800 K. K tej prodaji spada

tudi prostor, kjer so novomeški Nemci imeli svoj Lavn-tennis. Novi lastnik si na tem prostoru zgradi moderno tovarno za izdelovanje pečarskih izdelkov. — Graščino Srebrniče, last pokojnega deželnega stavbnega svetnika Witschla (sedaj njegove vdove) je baje kupil neki Dunajčan za 80.000 K. Rodbina Witschl se preseli v novo vilo v Kandijo.

o Gorenjske novice o

g **Godešič pri Škojji Loki**. Že zadnjič smo nekoliko poročali o napadu na naše gasilno društvo v predzadnjem »Domoljubu«. Danes pa moramo povedati javnosti nekoliko več da se nas ne bo krivo sodilo. Kdor bi sodil po »Domoljubu«, smo mi zares strašne zveri, posebno zato, ker nismo vajeni pisanja, kot gospodje v farovžih, ki so pač mnogo hlač strgali po šolah, dočim mi nismo imeli te prilike. V »Domoljubu« pravite, da bo ostalo naše društvo še nadalje pri »liberalni ljubljanski zvezi«. Res, čudni ljudje ste; celih 25 let je bila ta zveza dobra, sedaj pa je kar naenkrat za nič. Res je, da smo ostali člani stare zveze, kar je tudi pravilno, kajti od vaše nove zveze pač nimamo pričakovati druge koristi, kot to, da bi nas vsak rad komandiral, a mi pa bi bili pohlevni kužki, kajveda? Tozadevno smo imeli priliko skušati že lansko leto pri veselici, ki smo jo napravili. Takrat nam je gotova oseba obljubila, če napravimo veselico brez plesa, 20 K, katere pa smo morali seveda skoro čez pol leta prav ponižno izterjati, a še potem smo jih dobili v dveh obrokih. Kakor je šel tukaj denar od vas, bo ravnotako šel od vaše nove zveze. Naš novi tajnik res ni učen, pač pa toliko gotovo izurjen, da bo vedel napraviti stvari, ki spadajo v društvo. Stroškov tedaj ne bo nobenih. Na reteško visoko šolo ga tudi ne bomo pošiljali, pač pa bi bilo dobro, da bi poslali doli koga drugega, ki mu manjka tako n. pr. potrebne izurjenosti v štetju bankovcev, da bi ne bile drugi dan številke za polovico manjše kot prejšnji večer. To se je zgodilo nekje še ne pred posebno dolgim časom. Upamo, da se razumemo. V »Domoljubu« pravite tudi, da je načelstvo odstopilo. Res pa je, da so odstopili prejšnji načelnik, blagajnik in en odbornik, to pa pri zborovanju, ko je bivši načelnik stavil predlog, ali hoče ostati društvo še pri stari ali pa pristopiti k novi farški zvezi. Ker so bili vsi udje razen teh treh za to, da ostane pri starem, pa tem trem podrepnikom res ni drugega kazalo kot zborovanje zapustiti, kar so tudi storili. Pa nam ni prav nič žal po njih, kajti čemu nam bo vendar odbornik, ki se celi dve leti ni udeležil ne ene vaje. Dolžnost vsakega gasilca je, da se udeleži vseh priredb, kar pa o odstopivšem odborniku ne moremo trditi. Taki možje so pač vaši ljubljenci, kajveda? Toliko se nam zdi

potrebno pojasniti, da javnost ne bo mislila, kako smo še zarobljeni pri nas. »Domoljubovemu« dopisniku pa svetujemo, naj pogleda nekoliko po svojih možeh, ki tudi niso bogvekakoli izurjeni v pisanju. Saj pač vsi vemo, da mi kmetje nismo imeli prilike trgati hlač po šolah in lemenatih. Upamo, da se razumemo. Če vam pa še ni zadosti, pa lahko povemo drugič še kaj več.

Gasilec.

g **Iz škofjeloške okolice**. Poročali smo pred kratkim, da je v starološki živinorejski zadrugi zmanjkalo nekaj denarja, in smo obenem zahtevali pojasnila, koliko je na tem resnice. Ker se nam pa še do danes ni nič odgovorilo, pozivljamo prizadele še enkrat, da nam stvar pojasnijo. Ako tega ne bo, pridemo prihodnjič na dan z imeni, kar vam pa gotovo ne bo všeč. Vemo pač vsi, da bi stvar radi zamolčali, pa to ne bo šlo kar tako. Omeniti moramo, da vas bomo pozivljali toliko časa, da nam stvar enkrat temeljito pojasnite. Bilo bi res čudno, da bi se kdo mastil s kmečkimi žulji. Torej prosimo!

g **Pasji kontumac** je sedaj v starološki in mestni občini radi nekega pasjega ugriza.

g **Suša na Gorenjskem**. V znanem klerikalnem vodovodu v občinah Radovljica, Mošnje, Lesce, Begunje zopet ni nič vode; vzrok temu je to, da so hoteli klerikalci osrečiti z enim samim studentem kar štiri velike in razširjene občine! Ni vode dovolj v tem enem samem studentu, nujna in hitra potreba je, da se vpeljejo še kaki trije drugi studenci v vodovod, katerih je v hribih dovolj na razpolago, toda deželni odbor ima za to gluha ušesa. Kmet in meščan kolneta ta vodovod, tujci - letoviščarji zabavljajo čez to pomanjkanje vode, trpi človek in žival čisto po nepotrebnem, samo vsled klerikalne malomarnosti! Klerikalci so se hoteli dobrikati vsem tem občinam pri državnoborskih volitvah, napeljali so velikanske vodovode brez — vode! Ali bo tudi elektrika brez električnega toka na Gorenjskem? Tu pri nas je pač vse mogoče, kaj ne, gospod finančni minister Lampe?

g **Požar na Bledu**. Z Bleda nam poročajo: V torek popoldne ob 3. je na Bledu v Stopfovi hiši izbruhnil požar. Zgorela je hiša in gospodarsko poslopje. Gospodar je že dva dni odsoten. Vnela se je tudi sosednja Jozlova hiša ter tudi deloma zgorela. Požarna bramba je pravočasno lokalizirala požar, da se ni razširil naprej, akoravno se nahajata oba prej omenjena objekta sredi drugih poslopij. Oba posestnika sta icer zavarovana, toda ne zadostno visoko. Letoviščarji niso bili prav nič prizadeti, ker sploh ne stanujejo še v tem delu Bleda.

g **Iz Ihana**. Dne 9. junija smo pokopali posestnika Franceta Hribarja iz Sela št. 4, ki se je vsled žalosti in obupa obesil. Pred pol letom mu je na porodu umrla žena in

mu zapustila 8 otrok, katerih najstarejši še nima 12 let. Ko so mrtveca pripeljali na pokopališče, je prišel zraven župnik Železni. Prišel ni pokopavat, ker tudi zvoniti ni pustil, pač pa je delal grde opazke o umrlem. Potem pa je stopil h krsti (trugi) in začel trgati križ, angelje in druge okraske, ki so navadno na krstah. Ker ni mogel s prsti vsega raztrgati, je vzel žepni nož in hitel z njim rezati križ itd. Tako početje je zverinsko in se čudimo kako se je mogel vzdržati brat Jakob Hribar, da ni zgrabil na mestu duhovnega skrunilca in ga spodil k njegovi kuharici. V šoli je potem ravno ta župnik rekel otrokom vpričo hčere umrlega, da je mrtvi Hribar pogubljen. Šolarji pa so potem iz šole grede vpili nad ubogo siroto: »Tvoj ta stari je že v peklu.« Duhovniki črnijo vsakega, ki ne trobi v njih rog. Hočejo, da bi vse potrdili ljudje, kar naredo. Poglejte tega božjega namestnika iz naše župnije! Ali bi bil kakšen liberalci v stanu, raz krsto mrliča strgati križ in angeljce? In če bi to storil liberalci, kako hitro bi ga zaprli. »Domoljub« in »Slovenec« bi pa pisala: »Taki so liberalci, še mrtvih ne spoštujejo!« Zares lepi so naši duhovniki! Selan.

o Notranjske novice o

n Dol. Logatec. Po stari cesti sem na kolesu prijahal v Dol. Logatec, da se prepričam, zakaj je tukaj, kakor sploh po cellem Notranjskem vse tako tiho. Ustavil sem se najprej pri »Kuncu«, da kaj novega izvem. Ta človek se mi ni posebno dopadel, zdi se mi preveč klerikalne zunanjosti. Časih je bil naročnik »Slovenskega Doma«, pa ga je menda iz tajne ljubezni do klerikalcev opustil. Izvedel sem pa tukaj, da je 42letna klerikalna devica povila sinčka in pravijo, da se naš Tine jezi, ker mu noče povedati, kdo je oče novorojenčka. Prav je tako: greh se pove, grešnik pa ne. Od tu sem se zavrtel do gostilne katoliškega Rovtarja in ko vstopim, je ravno močan, trebuchasti človek imel glavno besedo. Lahki imenujejo take sorte ljudi »uomo robusto«. Po njegovi zunanosti in govoru sem sodil, da utegne to biti kak trgovci iz orient ali kaj sličnega. Ko sem pa izvedel da je to logaški konsumni upravitelj, podžupan, načelnik krajnega šolskega sveta itd., sem jo takoj odkuril, kajti bližina takih ljudi mi ni ljuba. Nazajgrede me je nesla radovednost v logaški konsum, kjer je za naše klerikalce moderno opremljena prodajalna. Tu sem se moral čuditi, kako se hitro na prste in na groše računa. Ravno je na vso sapo pritekla neka ženica in vpila, da je en groš premalo dobila nazaj. Mene je pa to razjezilo in sem jo odkuril proti domu. Pridem pa kmalu zopet v Logatec, zato sem rekel na svidenje!

n Sokolski zlet. V nedeljo, dne 6. julija t. l. se vrši zlet »Idrijske Sokolske Žu-

pe« v Postojno, kjer bo javna telovadba in velika narodna veselica na prostem. Zanimanje za to prireditev je že zdaj veliko. Priprave so v polnem teku, preskrbljeno bo z vsem, kar pač zamore povzdigniti slavnost, ter živahno, neprisiljeno zabavo. Dobre volje ne bo manjkalo. Veselica bo spojena tudi z obiskom svetovnoznane »Postojnske jame«. Odboru se je posrečilo, izposlovati na ta dan za vse udeležnike, ki bodo nosili veselični znak, znižano vstopnino 1 K za osebo. Torej dne 6. julija vse v Postojno! Cenjena društva vljudno prosimo, naj se blagovolijo na to prireditev ozirati.

n Vlom na Blokah. Dne 14. junija so neznani zločinci vlomili pri trgovcu Ivanu Modicu in ukradli iz zaprte miznice 80 K. Te tatvine sta sumljiva dva čedno oblečena moška v starosti od 25 do 30 let, ki sta se klatila okrog Blok.

n Življenje si je vzel v ponedeljek v Logatecu ponoči 25letni veleposestnikov sin Franc Gostiša iz Kalc.

o Zagorske novice o

zg Iz Zagorja ob Savi. Dne 27. julija t. l. bo pri nas slavnostna otvoritev Galskega doma. Naše gasilno društvo prosi vsa bratska društva, naj omenjeni dan ne priredijo nobene slavnosti ter obenem apelira na nje, da se odzovejo vabilu. Zveze glede prihoda ali odhoda vlakov so jako ugodne. Natančnejši spored priobčimo v krakem. — Na pomoč! — Odbor.

zg Iz naših hribov. Težavna so pota človeškega življenja. Eni gredo navzgor, drugi navzdol, treji po sredi, četrti ob strani itd. Vidite, gosp. urednik, mi, kar je nas nazadnjaških mračnjakov, hodimo prav oprezno ob strani pota, in če nam malo pokaže, jo udarimo kar navzgor. Pa zakaj bi ne! Vsaj imamo nadepolno mladino v naših vrstah, kajti naša mladina se že tako dobro razume na politiko, da bi se kar čudili, če bi imeli priložnost priti z njo v dotiko. Se tudi ni čuditi, vso učenost črpa iz »veleuglednega« lista »Domoljuba«. Srečen človek, ki sme brati ta **sveti list**; če se po njem ravnaš, boš izveličan. Ni ti treba skrbeti, da ne prideš po smrti v nebesa, saj v ta list pišejo sami božji namestniki in celo taki, ki imamo že rdeč ovratnik. Torej z eno besedo: sam božji blagoslov se zlija nad tvojo pametjo, kreposten postaneš na duhu in telesu, sposoben za boj z gorjačo v roki zoper te proklete liberalce... In videl boš v vsakem liberalcu zlobnega duha! Ali bog obvari, če srečaš Sokola v kroju..., ker ta je najhujši skrunitelj naše mladine, smrt naših čukov. Na dan Sv. Rešnjega telesa smo videli našo mladino v procesiji v blesku in svili. Hčerke uglednih liberalcev so nosile po funt težke sveče; za njim pa so korakale tudi naše — device. Po sebi umevno, da so imele po meter dolgo svečo in

na funte težko. Spominjam se še kot star mežnar, da so stari duhovniki svojedobno pridigovali in učili: Jezus Kristus je rekel, moje krajestvo ni od tega sveta. Danes pa ta mladina hrepeni že na tem svetu po kraljestvu in to meni beli glavo. Kaj vruga se je ta mladina navzela tega duha in želj, da se ji že na tem grešnem svetu najbolje godi? Kar je nas v božji službi, tja namreč spadam tudi jaz kot mežnar, pozdravljamo z veseljem, da smo dobili v zagorsko faro neko prav vneto agitatorico, ki prav marljivo agitira med doraslimi devicami za neko »Erzbruderschaft des Gebetes und der Busse zu Ehren des hl. Herzens Jesu«. No, vidite, gosp. urednik, da vaši liberalci prav nič ne vidijo, posebno pa še samci ne. Ali ne bo takrat naša fara srečna, kadar bodo vse žene in device v »Erzbruderschaft«? Moj kolega Luka Rogovilež v Sv. Planini mi je tudi pravil, da se zadnja leta sem na Planini vedno bolj veličastno vrši procesija. Osobito zadnji čas, odkar je prišel v Zagorje neki nov klerikalni stražmojster. Prejšnja leta nismo videli na naši Planini orožnikov v procesiji, sedaj pa! No, vsaj to se tudi spodobi! Ta zviti Luka me je pa še prav krmežljivo in porogljivo pogledal ter rekel: Ti, Lipe, pa ne veš, zakaj sem jaz tako vesel? Kaj bom jaz vedel? Ti v resnici zaslužiš, kakor ti je orglarček v »Domoljubu« rekel, da si »Zaruku«. Glej ga glej, jaz, ki imam oštarijo in če pride velika procesija, je tudi moja hiša polna velikih gospodov — in ti ga pa znajo luckati — in meni tečejo v žep svetle kronce... — Na planinci prav lušno je: zjutraj gor, v mraku dol... Kaj to mene briga, kako se doli gre; veš, Lipe, glavna stvar je, kar nas naša stranka uči, da zaslužim denar. Kaj potem drugi delajo, če se ga malo naluckajo, za to nisem odgovoren. Pozdravljeni gosp. urednik! — Na dan sv. Vida, ko sem bil cel dan črešnjat. — **Lipe Zabuku**, nazdnjaški mežnar cele fare itd.

Ostali slovenski kraji

o S Krasa. Še malo časa in začel se bo na Goriškem volilni bojni ples za deželno-zborske mandate. Goriški »Novi Čas« je že pred časom postavil za kandidate narodno-napredni stranki gosp. Antona Muho iz Lokve pri Divači in pa Franceta Nemca iz Nabrežine, in sicer za kmetske občine; za skupino mest in trgov pa dr. Gregorina. Seveda nima goriški »Novi Čas« nobene pravice, imenovati in zbirati kandidate narodne napredne stranke; zato so se pa drugi resni listi temu le smejali. Kraški klerikalci se namreč zgoraj imenovanih naprednih mož baje jako bojijo. Pravijo pa, da strah je lepa reč in to se je pri klerikalni stranki na Goriškem, zlasti na Krasu, s tem tudi res pokazalo. Pribito pa bodi dejstvo, da do sedaj, ko to pišemo, ni nobena obstoječih strank še postavila svo-

jih kandidatov, izvzemši socialistov, ki so že imenovali in določili može, katere mislijo voliti v deželni zbor. Znani Štepančiči iz Gorice, ki je bil rojen v Temnici na Krasu, misli bojda z vso gotovostjo, da bo on zastopal kmečke občine na Krasu, a upamo, da vrli in politično zreli Kraševci ne bodo sedli na te limanice, ker bi bilo res čudno, da bi Krašovce, ki slovijo po vsem Slovenskem za jako razumne in neomajene može, zastopal v deželnem zboru klerikalec Štepančič.

o V teh dnevih velike suše se večkrat pojavljajo gozdni požari v okolišju Barkovelj pri Trstu. Požar provzročajo menda iskre iz lokomotive v tej grozni suši, ki vlada sedaj pri nas. Umestno bi bilo torej, da bi železniška uprava strogo naročila kurjačem, naj bodo bolj previdni v tem oziru, da se slične nezgode ne ponavljajo.

o Četrte božje zapovedi ne pozna neki Bordas, ki je pri Sv. Mariji Magdaleni Spodnji pri Trstu tako pretepel lastno mater, da jo je na desnem stegnu hudo ranil. Revica je morala iskati zdravniško pomoč. Pač skrajna posurovelost!

o Pred tržaško poroto je bil obsojen dne 16. t. m. na 4 leta težke ječe neki Jakob Kriščak, zidar, 21 let star, ker je zabodel 14. aprila t. l. nekega Leonarda Kassano. Izgovarjal se je s pijanostjo, a mu ni to mnogo koristilo. Nesrečna mati obsojenca je tako jokala in zdihovala, da se je morala mrzlemu kamnu smiliti.— Ubogi starši, ki imajo take otroke! A tudi mati umorjenega Kassana je vila svoje roke proti nebu in neutешljivo glasno jokala ter ihtela po ljubljennem in dobrosrčnem otroku. In vsa ta bol, vse to gorje bi bilo prihranjeno, ako bi starši svoje otroke takoj iz mladosti malo bolje vzgajali. A kaj vidimo: Fantiči pri 14. letih in še mlajši, se klatijo cele noči po raznih mestnih beznicah in uganjajo vsakovrstne lumparije. Starši pa vse to mirno gledajo, nekoč, da ne morejo sinovom več zapovedovati itd. Res žalostna perspektiva!

o Pevsko in bralno društvo »Domovina« v Ospu, v Istri, priredi dne 6. julija t. l. veselico z raznovrstnim sporedom. Dal Bog, da bi se Slovenci v Istri prav pridno gibali v narodnem in naprednem oziru. Nad Istro vise namreč črni oblaki, ki jih je treba z vstrajnostjo in odločnostjo razporediti, a to takoj, da ne bo prepozno!

Zdravstvo.

zd Vpliv sadja na zobe. Potniki po južnih deželah često ne morejo dovolj prehvaliti krasnega zobovja, ki so ga opazovali med domačini in ki je tam splošna prikazen in ne, kakor pri nas, nekaj redkega. Iz večine so edini v tem, da imajo ti ljudje zato lepe zobe, ker se preprosto hranijo in ker jedo veliko sadja. Tudi pri

nas imajo ljudje, ki jedo dosti sadja, dobre zobe in to iz več vzrokov: prvič ima sadje snovi v sebi, ki delajo dobre, močne zobe in drugič sadje izvrstno čisti zobe s svojo kislino. Tudi zelišča in korenaste zelenjave dobro učinkujejo na zobe. Vsled svojih redilnih soli je sadje največjega pomena za produciranje dobrega zobnega materiala, a naravnost čudovito sredstvo je za čiščenje zob. Ako uživamo jabolko ali hruško ali grozd, prihaja sveža, kipeča življenska moč, ki se nahaja po stanicah sadov in ki jo je solnčna toplota v njih takorekoč za nas natočila, z vsemi zobmi, celo z najbolj skritimi koti in koticami v dotiki, očisti in osnaži zob in prežene bolezni povzročujoče bakterije. Kar pa ne podleže temu prvemu napadu, to se umakne alkalični kislini, ki se nahaja v sadju. Ta kislina zamore celo debele plasti čisto na zob se usedajočega zobnega kamena, apnenasta masa, ki nastane, ako imajo dotični zobje premalo opravila, s časom raztopiti. Da pa te kisline zoba samega ne pokvarijo, zato skrbi v zobni substanci se nahajajoči natron, ki ima lastnost, da kisline veže, to se pravi, dela neškodljive. Tudi je poskrbela narava že s sila fino razdelitvijo kisline po sadju, da bi ta ne postala usodepolna zobem. Samo to, ker smo se odvadili naravnega načina življenja, je vzrok, ako kislino sadja v prvem hipu, oziroma v prvem času kure neprijetno občutimo. Ako pa tudi sicer katerikrat, kakor pri uživanju nezrelega sadja, kislina prehudo draži zobe, tedaj se že tudi javi nežna sluznica ust, in predno so še zobje v nevarnosti, izloči ta sluznica slino, ki jih zavaruje. Kar se pa tiče redilnih snovi sadja, moramo omeniti, da je zelo majhna. Jabolka imajo mnogo železa v sebi, radi česar delajo dobro kri. Jabolka jesti zvečer, predno gremo spat, je zdravo, ker čistijo ledvice. Majhnim otrokom, bolnim in slabotnim je bolje dajati kuhanega sadja nego surovega.

Dolenjsko pismo.

III.

Dragi kmet!

Obrt se je razvila iz potreb na kmetiji in je početkoma izšla iz kmetije same.

Vsled razvitka kmetije je kmetovalec potreboval vedno več obleke, obutve in orodja. Tudi stavbe niso ostale v prvotnih oblikah. To vse je zahtevalo ločitev proizvodnje kmetijskih potrebščin iz kmetije in nastali so kovači, kolarji, zidarji, usnarji, suknjarji, ter naposled krojači, čevljarji in drugi. Nastala je samostojna obrt v posebnih naselbinah. Obrtni izdelki in kmetijski pridelki so prišli v izmenjavo, ki jo je posredoval trgovec. Tako je nastal v seliških trgovcih in obrtnikov živahen promet; kmet je prišel s pridelkom zemlje: rastlinskimi in živalskimi živili ter surovi-

nami in dobil zato potrebščin, ki jih na kmetiji ni več proizvajal.

Tako so nastala mesta in že postanek teh dokazuje, da je meščan vezan na kmeta in kmet na meščana. Drug brez drugega ne moreta izhajati.

Obrt in trgovina sta se vedno izpopolnjevala in nastale so šole v mestih. Meščan je na ta način približeval kmetovalca človeški omiki, iz kmetov pa je prihajal v mesta nov naraščaj in še dandanes zalaga kmetija mesta s svežim in zdravim nadomestilom za človeške izgube po boleznih vsed nezdravega dela v tovarnah. Kmetija je tedaj izvor človeškega napredka: kultura zemlje je rodila kulturo človeškega duha, ki napreduje v izrabi prirodnih sil za proizvodnjo življenjskih potreb. — **Za gojenje verstva pa je bil potreben duhovnik, tako kmetu, kakor meščanu.**

Žalibog, se je večina svečeništva izneverila svojemu visokemu poklicu. Danes se hoče tudi duhovnik mešati v kmečke in obrtniške zadeve in da se mu to lažje posreči, ščuva kmeta zoper meščana in narobe. »Slovenska ljudska stranka« se je v takem hujskanju izkazala jako spretno in je ustanovila vse polno združnih trgovin in obrtov, ki se imenujejo konzumna društva. Ti konzumi so imeli namen, upropasti naprednega meščana in posebno uničiti trgovce in gostinčarje. Ker se pa duhovnik ni nikoli učil trgovine in obrti, so bili konzumi v neveselih rokah in so večinoma v kratkem času propadli.

Koliko pa je imel kmet koristi od teh konzumov, to vedo tisti zapeljani kmetje, ki morajo še danes plačevati za grehe lahkomišelnih kaplanov, ki so konzume ustanovili, ko pa je prišel polom, so bili hitro prestavljeni v druge kraje in so prepustili kmetom dolgove in prazne blagajne.

Ali izkoriščanje kmeta po »ljudski stranki« gre še naprej! Duhovniki so zidali v vsakem večjem kraju takozvane »Društvene dome« z ljudskim denarjem. **Te velikanske stavbe ne bodo nikdar prinašale dobička, da bi se izplačale.** Obresti od tega zazidanega denarja so ogromne in ko pride duhovnik v stisko zanje, **bodo morale občine prispevati za odplačevanje dolga.** Duhovnik, ki ne plačuje občinskih doklad, pa se bo kmetu smejal v pest. — Kjer so se zidale nove šole, je staro šolsko poslopje pripadlo lasti občine, kar je tudi pravilno. **Pa povsodi se župniki poganjajo za to, da bi se te bivše šolske stavbe prepisale na cerkev,** da bi tako duhovniki in ne občina bili lastniki hiš, ki so jih občine plačale in da bi takorekoč od žuljev kmeta, — ki plačuje občinske doklade — spravil hasek farovski gospod ki ni za to niti knofa plačal.

Taka prijateljica kmeta je »Slovenska ljudska stranka« in taki kmečki dobrotniki so njeni voditelji.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

*Lastna tovarna
ur v Švici*

1887

Zahtevajte **JUBILEJNICENIK** "zastoj"

1912

Fr. Čuden, Ljubljana.

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 14. junija 1913.

Linc: 86, 31, 89, 39, 36.

Dvignjene v sredo, dne 18. junija 1913.

Trst: 58, 44, 11, 16, 43.

Pozor! Pozor!

50.000 parov čevljev.

4 pari čevljev za samo 9 kron.

Ker je več velikih tvornic ustavilo plačila, sem bil pooblaščen velik oddelek čevljev daleč pod izdelovalno ceno spraviti v denar. Prodajam torej vsakomur: **2 para moških in 2 para ženskih čevljev na trakove**, usnje rjavo ali črno, galoširano, z močno zbitimi usnjatimi podplati, veleeleg. najnovejša fasona, velikost po št. Vsi 4 pari stanejo samo 9 kron. Razpošilja po povzetju

J. GELB, izvoz čevljev, Novi Sandec, Galicija štey. 123.

:: Zamena dovoljena, tudi denar nazaj. ::

Priporočamo našim Kolinsko cikorijo
gospodinjam iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

Cena	od	do		
			K	h
kg govejega mesa I. vrste	1	1	1	80
" " " II. "	1	1	1	60
" " " III. "	1	1	1	50
telečjega mesa	1	1	2	80
praščjega mesa (svežega)	1	1	2	20
" " " (prekajenega)	1	1	1	40
koštrunovega mesa	1	1	1	10
prašiči na klavnici	1	1	0	60
kg kozličevega mesa	1	1	2	60
kg masla	1	1	2	94
masla surovega	1	1	1	80
masli praščje	1	1	1	90
sianine (speha) sveže	1	1	1	80
sianine prekajene	1	1	1	80
sala	1	1	2	06
surov. margarinkega masla	1	1	08	90
kuhan. margarinkega masla	1	1	1	40
jajce	1	1	3	20
l mleka	1	1	25	40
" posnetega	1	1	1	30
" smetane sladke	1	1	7	00
" kisle	1	1	0	40
kg medu	1	1	35	00
čajnega surovega masla	1	1	33	20
piščanec	1	1	34	50
golob	1	1	32	50
raca	1	1	31	60
gos	1	1	80	30
kapun	1	1	28	80
puran	1	1	16	50
100 kg pšenične moke št 0	1	1	48	50
" " " 1	1	1	25	50
" " " 2	1	1	46	50
" " " 3	1	1	30	50
" " " 4	1	1	40	50
" " " 5	1	1	30	50
" " " 6	1	1	40	50
" " " 7	1	1	30	50
" " " 8	1	1	40	50
koruzne moke	1	1	30	50
ajdove moke	1	1	40	50
ajdove moke	1	1	30	50
ržene moke	1	1	40	50
1 l fižola	1	1	30	50
graha	1	1	40	50
leče	1	1	30	50
kaše	1	1	40	50
rižeta	1	1	30	50
100 kg pšenice	1	1	23	00
100 " rži	1	1	21	00
100 " ječmena	1	1	20	00
100 " ovsu	1	1	22	50
100 " ajde	1	1	23	50
100 " prosa belega	1	1	18	60
100 " navadnega	1	1	18	60
100 " koruze	1	1	23	70
100 " činkvartina	1	1	5	50
100 " krompirja	1	1	3	60

Lesni trg

Cena trdemu lesu 9-50 do 12 K.

Cena mehikemu lesu 8- do 9- K.

Trg za seno slamo, in stello.

Na trgu je bilo

voz sena

" slame

" stelle

" detelja

Fr. Mally & dr.

tovarna opeke v Sr. Gameljnih,
pisarna v Ljubljani, na Resljevi cesti št. 2

priporoča

zarežno strešno, navadno strešno in strojno zidno
:: opeko v vsaki množini in najboljši kakovosti. ::

Vzorci brezplačno.

25

Sprejema zastopnike.

